

A temetés polgári jogi kérdései

A tanulmány a temetéssel kapcsolatos polgári jogi szabályokat foglalja össze, bemutatja az idetartozó polgári jogi jogviszonyokat, a jellemző személyiségi jogi és vagyonjogi igényeket, illetve szerződéseket. A jogdogmatikai elemzés mellett elemzi a téma a bírósági gyakorlatát, utal a temetési szolgáltatói praxisra és a fontosabb külföldi jogokra is. Tárgyalja az eltemetési kötelezettség, a sírhely-használati jog, a hamvak hazavitele, a temetéssel kapcsolatos, perekben előforduló polgári jogi igények, a temetési költség viselése kérdéseit.

Tárgyszavak:

temetés, polgári jog, kegyelet, hagyatéki terhek, sírhely,

The study summarizes civil law rules related to funerals, presents the civil law legal relationships involved, the typical personality and property right claims and contracts. In addition to the legal dogmatic analysis, the topic analyzes court practice, refers to the practice of funeral service providers and important foreign laws. It discusses the obligation to inter, the right to use a grave, the repatriation of ashes, civil law claims related to funerals in lawsuits, and the bearing of funeral expenses.

Keywords:

funeral, civil law, paying a last tribute, estate burdens, grave,

1. Bevezetés

Jelen cikkben a temetéssel kapcsolatos polgári jogi kérdésekről lesz szó, az idetartozó polgári jogi jogviszonyokról, a jellemző személyiségi jogi és vagyonjogi igényekről, illetve szerződésekről. A jogdogmatikai elemzés mellett bemutatásra kerül a téma a bírósági gyakorlata, utalva a temetési szolgáltatói praxisra is. Nem tárgyunk az egészségügyi jog, a holttest feletti rendelkezési jog, a szervkivétel személyiségi jogi vetületei és a kegyeleti jogérvényesítés általánosságban.

A közjegyzőnek a hagyatéki eljárásban és végintézkedés, tartási szerződés szerkesztésekor is fontos tudnia, hogy a jogszabályok szerint ki köteles, illetve jogosult az elhunytat eltemettetni és ki köteles a temetés költségeit viselni. A hagyatéki eljárásban a közjegyző tényállás megállapítási kötelezettsége körébe esnek a hagyatéki terhek, köztük a temetési költség is. Ezért fontos tisztában lenni az ítélkezési gyakorlattal is arra vonatkozóan, hogy mi tekinthető temetési költségnek és mi nem. A társadalmi, erkölcsi, vallási szokások változása kihat a temetések módjára, és új problémákat állít a polgári jogász elé is. E kérdéskörben kíván a cikk a közjegyzők és ügyfeleik, illetve más jogalkalmazók számára segítséget adni.

2. A temetésre kötelezettek

Az elhunytak eltemetésére vonatkozó kötelezettség nem azonos a temetés költségeinek viselésére vonatkozó kötelezettséggel. A magánszemélyek temetési kötelezettsége alapulhat szerződésen - amely lehet élők közötti temetési szerződés, öröklési vagy tartási szerződés - végrendeleten, házasságon, élettársi kapcsolaton és további közeli hozzátartozói kapcsolaton.

A temetésről a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (Temtv.) szerint sorrendben a következők kötelesek gondoskodni: 1. aki a temetést szerződésben vállalta; 2. akit arra az elhunyt végrendelete kötelez; 3. végintézkedés hiányában elhunyt temetéséről az elhalálózása előtt vele együtt élő házastársa vagy élettársa; 4. az elhunyt egyéb, közeli hozzátartozója a törvényes öröklés rendje szerint. (Temtv. 20. § (1) bek.) A törvény értelmében nem köteles a temetésről gondoskodni az olyan törvényes örökös, aki nem az elhunyt közeli hozzátartozója, élettársa és szerződésben sem vállalta ezt. Hasonló a helyzet az olyan végrendeleti örökössel, akit nem kötelezett eltemettetésre a végrendelet és szintén nem tartozik ebbe a hozzátartozói körbe. Ettől függetlenül az örökös még a temetési költségek megtérítésére köteles lehet (ld. később).

A fenti 4. pontot a bírósági gyakorlat úgy értelmezi, hogy az nem a törvényes örökösöket jelenti, hanem azokat a közeli hozzátartozókat, akik törvényes örökös lehetnének. Vagyis akkor is kötelesek az eltemettetésről gondoskodni, ha nem örökölnek, mert pl. visszautasították a hagyatékot. (Miskolci Törvényszék K.701414/2021/4). Adott ügyben a gyermek kötelezését annak ellenére jogszerűnek találta a bíróság, hogy vele a kapcsolatot az elhunyt nem tartotta, szülői kötelezettségeit megszegte. Ugyanebben a körben kimondta a bíróság, hogy a Tem.tv. 20. § (1) bekezdés *d*) pontjának második fordulatában szereplő azon kitétel, hogy ezen közeli hozzátartozókat a „törvényes öröklés rendje szerint”

terheli a kötelezettség, kizárólag csak azt jelenti, hogy a törvényes öröklés során sorrendben előrébb állók az elsődlegesen kötelezhető személyek.

A tartási szerződésben a Ptk. 6:492. § szerint tartásra kötelezett kötelezettsége főszabály szerint kiterjed a tartásra jogosult lakhatásának biztosítására, élelemmel és ruházattal való ellátására, gondozására, betegsége esetén ápolására és gyógyíttatására és halála esetén illő eltemettetésére. Ugyanez áll az öröklési szerződésre és a Ptk. 6:497. § (3) bekezdése alapján az életjáradéki szerződésre is.

A BDT2009. 2128. döntés értelmében az együttélő házastárs és élettárs akkor is köteles az eltemettetésről gondoskodni, ha nem ő a végrendeleti örökös. Másfelől, aki a végrendelet szerint pusztán vagyoni juttatásban részesült, nem hivatkozhat kegyeleti jogának megsértésére azon a címen, hogy a túlélő házastárs az ő elvárásainak figyelmen kívül hagyásával gondoskodott a temetésről.

A gyakorlatban problémát okozhat az élettársi kapcsolat igazolása pl. a temetési szolgáltató felé. Ezért ha az élettársaknak az a szándéka, hogy egymás eltemetéséről gondoskodhassanak, érdemes élettársi nyilatkozatot készíteni, bejegyzést kérni az élettársi nyilatkozatok nyilvántartásába, vagy írásbeli temetési szerződést kötni. Ugyanígy, ha az örökhagyó a hagyatékából végrendeletben nem vagy nem kizárólag a házastársát, élettársát kívánja részesíteni, de meg kívánja őt kímélni a temetési kötelezettségtől, hasznos, ha a végrendelet meghatározza, hogy ez kit terheljen. Ha valakinek nincs halála esetére közeli hozzátartozó törvényes örököse, élettársa és el kívánja kerülni a köztemetést, végrendelet tételekor szükséges rendelkezni arról, hogy a végrendeleti örökös gondoskodjon a temetésről, vagy ehelyett, illetve ennek hiányában valakivel szerződést kötni az eltemetésről.

Önkormányzati köztemetésre akkor kerül sor, ha nincs temetésre kötelezett személy vagy a kötelezettségét nem teljesíti (Temptv. 20. § (2) bek.). A köztemetés költségének megtérítéséről a későbbiekben még lesz szó.

3. A sírhely feletti rendelkezési jog (sírhelyhasználati jog)

A sírhely feletti rendelkezési jog egy különleges, részben vagyoni, részben személyiségi jogi - kegyeleti jogi elemeket tartalmazó, nem dologi, hanem csupán kötelmi, birtoklási és használati elemeket tartalmazó jog. (BH 1990/135., BH1990. 375., BH.2000/242.) Maga a sírhely a sok évszázados jogi hagyomány szerint res sacrae, forgalomképtelen dolog, tulajdonjog tárgya nem lehet. Viszonylag gyakran fordul elő a közjegyzői praxisban hogy ügyfelek hagyatékként kérik átadni, erre azonban nincs lehetőség.

A Kúria elvi élel mondta ki: „a sírhelymegváltás szabályait teljeskörűen a Tv. [Temptv.] és a Vhr. [145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet a temetőkről és a temetke-

zésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról] tartalmazza. Az újraváltást rögzítő megállapodás nem a Ptk. hatálya alá tartozó, visszerthes polgári jogi szerződés (...) a Ptk rendelkezéseit tehát nem kell alkalmazni.” A jogviszonyban a szerződéskötési szabadság elve nem érvényesül, a feleknek nincs lehetőségük a sírhely használatáról való megállapodás során a jogszabályi rendelkezésektől eltérni (Kúria Pfv. 20.268/2018/4.).

Mivel a sírhelyhasználati jog nem vagyoni jellegű használati jog, a sírhely újbóli megváltása folytán az házastársi közös vagyonná nem válik (Kúria Pfv.21843/2017/11). A sírhely tulajdonjog tárgya nem lehet, ezért az nem is örökölhető (529/B/1999. AB határozat). Egy esetben érintheti öröklés: a megváltott, de üresen maradt sírhely esetében. Ekkor a Vhr. 18. § (7) bekezdése szerint ha a rendelkezési jog azért szűnik meg, mert a jogosult a holttestet más temetési helyen kívánja eltemetni, a jogosult részére a megfizetett megváltási díj időarányos részét vissza kell téríteni. Ez a pénzkövetelés a rendelkezésre jogosult halála esetén, mint vagyonának része, a hagyatékába tartozhat.

A sírhelyhasználat sajátos kegyeleti jellegű jogviszonyt teremt, amelynek keretében a kegyeleti jog biztosítása magában foglalja a tisztességes eltemettetés, a sírhely megközelíthetőségének, az elhunyt földi maradványai tiszteletben tartásának követelményét. A kegyeleti jog megsértése abban is megvalósulhat, ha a sírhely megközelíthetősége akadályokba ütközik. Abban a kérdésben, hogy egy adott sírhely felett kinek áll fenn rendelkezési joga, nem az öröklési szabályok, hanem a temetőkről és a temetkezésről szóló speciális törvényi rendelkezés alapján kell dönteni. (BDT2014. 3151.; BDT2014. 3045.)

E jogosultság szoros kapcsolatban áll a kegyeleti joggal, de nem azonos azzal. A jogviszony alanyai a temető fenntartója és az “aki a sírhelyet megváltotta” (Temptv. 22. § (1) bek.) - a temetési törvény több helyen “eltemettetőként”, a joggyakorlat pl. “temetések intéző személyekként” (pl. Debreceni Ítéltábla Pf. 20.486/2012/4) utal rá. Több azonos jogállású örökös esetén – ellenkező megállapodásuk hiányában – a rendelkezési jog kizárólag együttesen gyakorolható. Azonos jogállású alatt azt kell érteni, hogy ha a szerződés vagy a végrendelet szerint többeket terhel az eltemettetési kötelezettség vagy előbbiek hiányában több törvényes örökös van. Ezeknek a személyeknek jogai konkurálnak, a joggyakorlás körében fokozott együttműködési kötelezettségük van. (BH.1984/352., Kúria Pfv.IV.21.032/2022/4., Fővárosi Ítéltábla Pf.20628/2022/10). Így abban is, hogy az elhunyt személy sírhelyébe kit temessenek, a sírkövet hogyan alakítsák ki, vagy hogyan változtassák meg azt, milyen legyen a sírfelirat. (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.486/2012/4). Több jogosult esetén a temető fenntartó nem köteles konszenzusos döntést megkövetelni ezen kérdésekben, és nem köteles a sírt hosszú ideje fel sem kereső jogosultat megkeresni és nyilatkoztatni az egyetértésről vagy annak hiányáról (Kúria Pfv. 21.204/2014/6.)

A sírhelyhasználati jog a Temtv. 20. § (1) bekezdése szerint az eltemettetőt, a 22. § (3) bekezdésének megfelelően pedig azt illeti, aki a temetési helyet újraváltotta. Ez utóbbi személy a Tv. 20. § (1) és 22. § (1), (3) bekezdéseinek együttes értelmezése alapján - a szerződéses vagy végrendeleti kötelezett mellett - csak az elhunyt közeli hozzátartozója lehet. (Kúria Pfv.20268/2018/4). A használati jogért a sírhelyhasználati megállapodás alapján fizetett ellenérték a megváltási díj, újraváltási díj. A megváltás mindig határozott időre szól, de a meghosszabbítás csak kivételesen tagadható meg. (145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról – a továbbiakban: Vhr. 18. § (3) bek.)

A sírhely feletti rendelkezési jog és a kegyeleti jog összefüggését a joggyakorlat bontotta ki. A fent leírt együttműködési kötelezettség elmulasztása járhat valamelyik jogosult kegyeleti jogának sérelmével. (BDT2005. 1260) Ha a temetőfenntartó a sírhelyre felett rendelkezésre jogosult utasítását követve jár el a sírhellyel kapcsolatban, önmagában ezzel nem sértheti meg a többi hozzátartozó kegyeleti jogait. A kegyeleti jogok sorrendjében, a jogosultak közötti jogviszonyban a sírhely feletti rendelkezési jog nem biztosít elsőbbséget. (Debreceni Ítéltábla Pf. 20.329/2010/5.) A sírhely feletti rendelkezési jog megsértése önmagában nem valósítja meg a kegyeleti jog mint személyiségi jog megsértését (Kúria Pfv.20187/2022/4), például akkor ha egy megváltott sírba, olyasvalakit temetnek, akihez a jogosult nem járult hozzá. Megállapítható azonban a jogsértés abban az esetben, ha ennek folytán olyan állapot áll elő, amely miatt a hozzátartozók kegyeleti jogaikat nem tudják méltó módon, zavartalanul gyakorolni. (Hasonló ügy: Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.090/2016/4. szám.)

E jog a birtoklást magában foglalja, a jogosultat a birtokvédelem megilleti. Így igényelheti, hogy a sírt megfelelő módon megközelíthesse, gondozhassa, kegyeleti jogát zavartalanul gyakorolhassa (Szegedi Ítéltábla Pf. II. 20 282/2012., BDT 2014. 3045.). A rendelkezési jog gyakorlása a temetési helyre helyezhető személyek körének meghatározására, síremlék, sírjel állítására és mindezek gondozására terjed ki (Temtv. 22. § (2) bek.). A rendelkezési jog időtartamát, a betemetés, rátemetés, újraváltás, megváltási díj, sírnyitás feltételeit a törvény és végrehajtási rendelete szabályozza.

A sírhely használat, sírgondozás részletes szabályait a Temtv. 41. § (3) *d*) alapján a temetőszabályzat és az önkormányzati rendelet állapítja meg, itt lehetnek esetleg előírva kötelezettségek is. Azonban Zlinszky János már 2005-ben rámutatott, hogy “Rendezetlen az a kérdés, mennyiben várhatja el a temetőkert kezelője a sírhely jogosultjától magának a sírhelynek a fenntartását és karbantartását – ha nem építészeti veszélyeztetettség forog fenn. Az egyszeri használati megváltás minden további rendben tartás alól mentesít, vagy az ilyen megkötéseket előre, szerződésben, kell a feleknek rendezniök. A jogalkotó rendeleteiből kiérezhető

szándéka mintha erről, a magánautonómia körébe való utalásról, tanúskodnék”¹ A Temtv. csupán a biztonságos használatot veszélyeztető helyzettel kapcsolatban állapít meg szabályokat. A Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.356/2019/3. számú határozatában kifejtette: az elhunyt személy emlékének ápolásához fűződő kegyeleti jog nem enyészik el akkor, ha a kegyeleti jog jogosultja az elhunyt személy sírhelyét huzamosabb ideig nem látogatja.

A sírhelyhasználati jog nem terjed ki arra, hogy a jogosult meghatározhassa, hogy a szomszédos sírhelyekbe kit temessenek. (A temetkezés helyének szabad megválasztása nem minősül személyhez fűződő jognak. A megváltott sírhelyre - amely elhunyt közeli hozzátartozó sírhelyének közvetlen közelében van - idegen személy temetkezésének engedélyezése a temető fenntartója által nem minősül a túlélő hozzátartozó kegyeleti joga sérelmének. Kúria Pfv.20134/2013/3).

Sírhelyen nem áll fenn tulajdonjog, fennállhat azonban kriptán, sírjelen: síremléken, sírkövön önállóan is. A Vhr. 21. § (1) bekezdése szerint a sírjellel az rendelkezik, aki a temetési hellyel rendelkezik. Vagyis a sírjel sírra történő elhelyezésétől kezdve csak a rendelkezési jogosult hozzájárulásával lehet azt onnan eltávolítani, neki pedig valamennyi más kegyeleti jogosult egyetértését is be kell ehhez szereznie. Kérdés, hogy a tulajdonjog a sírjel fölött esetleg átszáll-e az elhelyezéssel a sírhely felett rendelkezési jogosultra vagy a kegyeleti jogosultakra együttesen. Álláspontom szerint ez nem lenne indokolt, helyesebb abból kiindulni, hogy az a vásárló/megrendelő tulajdonában marad, csak a sírjel az elhelyezéssel a jogszerű elbontásáig egyfajta korlátozottan forgalomképes dologgá válik. Erre utal az is, hogy a Temtv. bizonyos esetben a „létesítő” részére kártalanítást ír elő.

Ha a rendelkezésre jogosult, illetőleg annak örököse a kiürítésre megjelölt időpontig a sírjel elszállításáról nem intézkedik, az nem kerül a temetőfenntartó tulajdonába, hanem a megjelölt időpontot követő egy év elteltével értékesítheti. (Vhr. 21. § (2) bek.) Tehát ettől kezdve válik újra korlátlanul forgalomképes dologgá. Sírbolt és át nem helyezhető síremlék esetében a temetőtulajdonos köteles a létesítőt kártalanítani a Ptk. kártérítésre vonatkozó szabályai szerint (21. § (3) bek.)

A sírjel, sírbolt, kripta építése során a helyi építési szabályzat szerint kell eljárni. Műemléki sírjel, síremlék, sírépítmény nem bontható el, a műemléki védelem a sírhely fölötti rendelkezési jog jogszabályban meghatározott megváltását nem érinti. (21. § (4) bek.)

1 Zlinszky János, A kegyelet magánjogi kérdései – személyi jog, vagyoni jog, és kötelezettség PJK, 2005/2., 15. o.

4. A hamvak “hazavitele”

Napjainkban egyre gyakrabban történik meg, hogy a hozzátartozók az elhunytak hamvait nem helyeztetik el sírhelyen, hanem hazaviszik, otthonukban helyezik el vagy más helyen szétszórják/szétszóratják. A törvényt ezért 2013-ban szükséges volt kiegészíteni, módosítani. „A hamvakat tartalmazó urnát az eltemetésre köteles személynek az elhunyt végrendelete, ennek hiányában *a*) a temető vagy temetkezési emlékhely befogadó nyilatkozata, vagy *b*) a hamvak temetőn, temetkezési emlékhelyen kívüli elhelyezése esetén az eltemetésre kötelezett személy teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt nyilatkozatának meglétéről az elhunyt utolsó lakóhelye szerinti, az eltemetésre kötelezett személyek nyilatkozatairól szóló nyilvántartás vezetésére az önkormányzat által kijelölt köztemető igazolása alapján kell kiadni.” (Temptv. 21. § (2) bek.) Problémát okozhat, ha nincs eltemetésre kötelezett személy és az elhunyt végrendelete nem szól az eltemetésről. Ezesetben előfordulhat, hogy a temetési szolgáltató nem fogja a hamvakat kiadni annak, aki el kívánja temettetni az elhunytat. Hozzátartozó nélküli ügyfél esetén ezért mindenképpen célszerű végintézkedésben rendelkezni arról, hogy ki köteles őt halála esetén eltemettetni, illetve ki jogosult a temetésről intézkedni.

Az eltemettetőnek gondoskodnia kell a hamvak jövőbeli hozzáférhetőségéről, hogy a jogosultak kegyeletüket leróhassák. “A hamvakat tartalmazó urna temetőn, temetkezési emlékhelyen kívüli elhelyezése esetén az eltemetésre köteles személy nyilatkozatában vállalja, hogy az urnát kegyeleti igényeknek megfelelő körülmények között tárolja és az elhunytnak a Polgári Törvénykönyv szerinti hozzátartozói, valamint a végrendeleti juttatásban részesített személyek részére a kegyeleti jog gyakorlásának lehetőségét biztosítja, valamint az elhunyt közeli hozzátartozóit az urna elhelyezésére szolgáló hely címének változásáról tájékoztatja. Ha az elhunyt végrendelete a hamvak sorsáról nem rendelkezett vagy nincs végrendelet, a hamvak szétszórása esetén az eltemetésre köteles személy nyilatkozatának tartalmaznia kell azon kijelentést, hogy az elhunyt közeli hozzátartozói egyetértenek a hamvak szétszórásának helye, ideje és módja tekintetében.” (Temptv. 21. § (5)-(6) bek.) Az elvitel, illetve a szétszórás szoros értelemben véve nem eltemetés - ha a szétszórás nem temetőbe, templomi osszáriumba történik, akkor a hamvak nem kerülnek sírhelyre. A temetésre kötelezett mégis teljesíti ezirányú kötelezettségét, ha a hamvasztásról és a hamvak elhelyezéséről jogszerűen gondoskodik.

A Vhr. 33. § (3)-(5) bek. szerint „a Temv. 21. §-ában foglaltaknak megfelelően kiadott urna bármely olyan ingatlanon vagy temetkezési emlékhelyen elhelyezhető vagy eltemethető, ahol a tulajdonos (kezelő), továbbá az ingatlan jogszerű használója ehhez hozzájárult és a kegyeleti igények biztosíthatók. (...) Közös tulajdonú ingatlanon való urnaelhelyezéshez a tulajdonostársak hozzájárulása szükséges.

A hamvak légijárműről történő szétszórásához a légiközlekedési hatóság engedélyre van szüksége, amelyben meg kell határozni a hamvak szétszórásának módját is.”

Ugyanakkor a társasházban a vallási egyesület által létesített istentiszteleti hely és urnák elhelyezésére szolgáló hely egyben közigazgatási engedélyköteles is (Kúria Kfv.III.37.638/2022/6.).

A hamvak hazavitele vagy szétszórása nem ritkán okoz azonban kegyeleti jogsértést, erről a cikk további részében még lesz szó.

5. Temetéssel kapcsolatos kegyeleti jogi igények

A kegyeleti jog az a személyiségi jog, amely a meghalt ember emlékét védi, jogosultjai a hozzátartozók és az, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített. (Ptk. 2:50. § (1) bek.). A jog az „egyén kegyeleti érzéseit, gyászát” részesíti védelemben.² A gyász elsődleges, külvilág felé is megnyilvánuló kifejezésének az alkalma a temetés és az ahhoz kapcsolódó cselekmények, a gyász hirdetés, felravatalozás, búcsúztatás, gyászmise, gyásztisztisztelet, halotti tor, korábbi időkben a - ma már inkább csak kivételesen gyakorolt – virrasztás, siratás. A temetés után pedig a síremlék-állítást, sírgondozást, megemlékezéseket. A gyász kifejezését sértő magatartásokat a PJD2017. így foglalja össze: „1. A kegyeleti jog – mint a túlélőket megillető személyiségi jog – magában foglalja azt a jogosultságot, hogy a túlélő az elhunyt emléke iránt érzett tiszteletét, szeretetét tárgyiasult formában is kifejezhesse. Ebből következően a kegyeleti jog megsértését nem csupán a halott emlékének a megsértése jelentheti, hanem az olyan magatartás is, amely a jogosultat az elhunyt iránti kegyelete kifejezésében gátolja, kegyeleti érzésének nyilvánításában akadályozza vagy korlátozza.” Az alábbiakban az ítélkezési gyakorlat elemzése alapján azokat a jellemző jogsértéseket mutatom be, amelyek az elhunyt eltemetése körül felmerülnek.

5.1. Az elhunyt szándékának sérelme

„A személyiség szabad kibontakozása, és az általános cselekvési szabadság is alapjai az egyén önrendelkezési jogának, a vallás szabad megválasztásának, és mindezeknek az ember életén túlmutató folyománya lehet az eltemettetés módjára vonatkozó rendelkezés, aminek a hozzátartozók, vagy azok hiányában az eltemettető kötelesek eleget tenni.” (Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-2741/2015. számú ügyben.)

2 Vékás Lajos - Gárdos Péter (szerk.), Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. ComplexJogtár elektronikus kiadás.

A Temtv. 19. § (2) bekezdése szerint az eltemetés módjára és helyére nézve az elhunyt életében tett rendelkezése az irányadó, amennyiben ez nem ró az eltemettető személyére aránytalanul nagy terhet. Az eltemetés módja, helye tágan értelmezendő, a bírósági gyakorlat alapján is. A rendelkezés vonatkozhat arra, hogy a temetés melyik temetőbe, milyen konkrét sírhelyre, ki mellé, ki mellé ne történjen. A módja lehet pl. koporsós, hamvasztás, szórásos, vagy a testét felajánlhatja valaki orvosi/tudományos célra. Megválasztható a szertartás felekezeti jellege vagy éppen kérhetik az egyházi szertartás mellőzését. Gyakori kérés, hogy a temetés történjen szűk családi körben, meghatározhatja a rendelkező, hogy milyen ruhában temessék el, milyen zene szóljon, hogy ne hozzanak koszorút, virágot a sírjára, az erre szánt pénzt kinek juttassák.

„Ha objektív körülmények, így a sírhely mérete vagy a temető belvizessége kizárják, hogy az elhunytat az általa életében meghatározott helyre, illetve módon temessék, nem beszélhetünk a kegyeleti jog megsértéséről (Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.658/2011/3). Az elhunyt életében kinyilvánított, temetkezési helyére vonatkozó kívánságát nem lehet érvényesíteni akkor sem, ha az mások személyiségi jogát sérti (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.729/2011/4.)”³

A Szegedi Ítéltábla előtt Pf.II.20.658/2011/3. számon folyt ügyben az elhunytat eltartó vállalta, hogy gondoskodik az eltartott tisztességes eltemettetéséről, akként, hogy „hagyományos módon az elhunyt férje mellé a már megváltott sírhelyre eltemetteti”. A perben vitássá tették, hogy a hamvasztásos eltemettetés megfelelt-e ennek. A bíróság szerint: „Ma már a társadalom által általánosan elfogadott temetkezési mód a hamvasztásos temetés. Ezért az személyiségi jogot csak akkor sérthet, ha azt az elhunyt - pl. világnézeti okból - kifejezetten elutasította.” Az ítéltábla megjegyezte, kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy az elsőfokú ítéletben írt objektív okokból (belvizesség) a koporsós temetés lebonyolításának akadály volt.

A kegyeleti jog megsértését jelenti, ha az eltemettető nem tartja tiszteletben az örökhatyónak a vallási szertartás felekezeti jellegére vonatkozó kérését. (Pl.: Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.793/2017/7.) Ugyanakkor az egyházi eltemetésre nincs alanyi jog, az egyházaknak lehetősége van azt szabályozni, feltételekhez kötni. Katolikus vonatkozásban például hamvasztással urnatemetőbe, szóróparcellába vagy templomi közös osszáriumba lehet egyházi szertartással temetni. A Hittani Kongregáció 2016. évi Ad resurgendum cum Christo („Hogy fel-támadjunk Krisztussal”) kezdetű instrukciója a Katolikus Egyház temetési szertartásával és eljárásával kapcsolatban ugyanis előírja, hogy az elhunytak hamvait szabályszerűen kell őrizni szent helyen, vagyis temetőben, vagy templomban, vagy a megfelelő egyházi hatóság által kifejezetten erre célra kijelölt

3 *Szél Dániel*, A posthumus jogvédelem új kérdései.
https://acta.bibl.u-szeged.hu/70853/1/forum_discipulorum_2018_567-596.pdf (letöltve 2025.08.27.)

helyen. Nem, illetve csak kivételes engedéllyel engedi a hamvak otthoni őrzését. A hamvakat ekkor sem szabad azonban a családtagok között szétosztani, és mindig biztosítani kell a tiszteletet és az őrzés megfelelő körülményeit. A hamvak természetes vizekbe, repülőgépről, erdőben vagy egyéb helyre történő szétszórása, ékszerbe, egyéb tárgyba foglalása nem felel meg a katolikus egyházi szabályoknak.

Az elhunyt szándéka ebben a körben megelőzi a kegyeleti jogot. Adott ügyben nem kívánta, hogy a családtagjai a temetésén részt vegyenek, illetve, hogy az urnával kapcsolatos teendőkhöz bármi közülük legyen. “A favor testamenti elve alapján az örökhagyó végakarátának a legteljesebb mértékben kell érvényesülnie, azaz a végrendeletben foglaltakat nem írhatja felül a kegyeleti jog. A néhai a személyiségi jogai alapján jogosult volt arra, hogy meghatározza azt, hogy milyen módon kerüljön sor az eltemetésére, és milyen módon valósuljon meg a hamvainak az őrzése. Ezen jogosultsága körében arra is volt lehetősége, hogy a temetési szertartásából, a hamvaival kapcsolatos rendelkezésekből, valamint a hamvainak látogatásából a felpereseket kizárja, ily módon ténylegesen ezen hozzátartozói kegyeleti jogát korlátozza.” (Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.369/2017/4/II.)

Az elhunyt döntése implicit módon is érvényesülhet. A hozzátartozók nem tilthatják meg hogy a halottat házastársa mellé temessék, ha ez ellen életében nem tiltakozott. A házastárs mellé temetés a halott emlékét, a túlélőknek az elhunyt hozzátartozó iránt érzett tiszteletét, szeretetét, ezáltal a kegyeletet nem sérti, mivel az végső soron az ő életében meghozott, a házasságra vonatkozó döntésének következménye. (Pécsi Ítéltábla Pf.20071/2021/6).

5.2 Értesítés a temetésről, részvétel a temetésen

A kegyeleti jog megsértésére az olyan magatartás is alkalmas, amely a jogosultat az elhunyt iránti kegyelele kifejezésében gátolja, kegyeleti érzésének kinyilvánításában akadályozza, vagy korlátozza (PJD2017. I., BDT2005. 1260., BDT2014. 3045.). Meglehetősen gyakori eset amikor az eltemettető azzal sérti meg az elhunyt hozzátartozóinak kegyeleti jogát, hogy nem értesíti őket a temetés helyéről, idejéről. (Pl.: Győri Ítéltábla Pf.I.20.264/2008/5. szám,

Győri Törvényszék P.20.333/2014/12., Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.628/2022/10/I.)

A kegyeleti jogsértést az is megalapozhatja, ha a hozzátartozó a munkáltató hibájából nem tud részt venni a temetésen (Kúria Mfv.10495/2017/13).

Számos esetben fogvatartottak perlik a büntetés-végrehajtási intézetet amiatt, hogy nem engedélyezték számukra a részvételt rokonuk temetésén. A PJD2019. 4. szerint “a kegyeleti joggyakorlás kereteinek meghatározása a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának mérlegelési jogkörébe tartozik. A mérlegelési jogkör gyakorlása nem zárja ki a kegyeleti jog megsértésének

lehetőségét, ha azonban a parancsnok a kérelem teljesítését a mérlegelési jogkör gyakorlásának sérelme nélkül megtagadja, az elítélt nem hivatkozhat alappal arra, hogy kegyeleti jogát jogellenesen korlátozták. “Hasonló esetben már vesztett pert a Magyar Állam az Európai Emberi Jogi Bíróság előtt is: CASE OF PINTÉR v. HUNGARY (Application no. 39638/15).

5.3. A hamvak elhelyezésével kapcsolatos jogsértések

A hamvak “hazavitelének”, szétszórásának a gyakorlata nem ritkán a hozzátartozók kegyeleti jogába ütközik. A Kúria előtt a Pfv.IV.21.644/2015/8. számon folyt ügyben a bíróság megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes kegyeleti jogát azzal, hogy elhunyt közös gyermekük hamvait saját lakásán helyezte el. A sérelmes helyzet megszüntetését akként rendelte el, hogy a hamvakat 30 napon belül köztemetőben helyezze el a peres felek közös költségén. Ehhez hasonló ügyek pl.: Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.074/2023/7/I., Kúria Pfv. VIII.20.361/2019/7., Szegedi Ítéltábla Pf.II20.665/2018/5. szám. Egy másik perben az alperes azzal sértette meg a felperes kegyeleti jogát, hogy nem tájékoztatta őt arról, hogy a búcsúztatón az urna nem tartalmazta az örökhagyó hamvait. Hanem azokat az “örökhagyó gyermekkorának helyszínén, sáman szertartás szerint a II. rendű alperes és barátai jelenlétében szétszórták (...). A felperest a hamvak szétszórása helyéről és idejéről nem értesítették...” (Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.584/2017/4-II.)

5.4. A sírhelyek kapcsolatos kegyeleti jogsértések

Szintén gyakran történik meg az a sajnálatos eset, hogy a temetőfenntartó a sírhelyet lejárat előtt megszünteti, a hamvakat kiemeli és a kegyeleti jogosultak számára hozzáférhetetlen helyre helyezi el. A Kúria Pfv.20769/2009/3 számú döntésében elvi érveléssel mondta ki: “A sírhely jogosulatlan megszüntetése, a sírban nyugvó holttestek eltüntetésé miatt a túlélő hozzátartozók alapvetően két okból érvényesíthetnek a jogsértővel szemben, a személyhez fűződő jog megsértésére alapított igényt. Egyrészt a Ptk. 85. § (3) bekezdés alapján kérhetik annak megállapítását, hogy a kifogásolt magatartás a halottak emlékét sérti. (...) A kegyeleti jog ugyanakkor az élőknek a meghaltakhoz fűződő viszonyát kifejező olyan személyiségi jog, amely a meghalt személy emlékének megőrzése mellett magában foglalja a meghalt személy eltemetését, sírhelyének fenntartását, gondozását is. Miután e kegyeleti jogok gyakorlásában a Ptk. személyi korlátozást nem tartalmaz, ezért ebben a vonatkozásban irányadó a temetőkről szóló 1999. évi XLIII. tv. 22. §-a, amely a temetési hely felett rendelkezési joggal felruházott személyt jogosítja fel a kegyeleti jog ezen tartalmát is kifejező tevékenység végzésére.”

Hasonló esetben a Fővárosi Ítéltábla kimondta, “az alperes már a nyilvántartás hiányos vezetésével is jogsértést követett el, éveken keresztül a temetőgondnok emlékezetére hagyatkozott, annak beazonosíthatósága érdekében, hogy ki hol került eltemetésre” (Pf.20644/2014/3).

Idevonatkozó jogesetek pl.: az eltemetett sírhantjának megszüntetése, fejfájának eltávolítása és a sírhelyére más személy temetése (BH 1976. 311.), sírhelynek a megváltott használati idő letelte előtt elidegenítése, és oda más elhunyt eltemetetését lehetővé tétele (LB Pfv. IV. 21.104/2007/6). Valamint: EBH2002. 626., Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.432/2008/4., Pécsi Ítéltábla Pf. 20.164/2018/5.

Elkövetheti a jogsértést a sírhely felett rendelkezésre jogosult, akinek az utasítását a temetőfenntartó csak követte (BDT2022. 4494. Az elhunyt hozzátartozó földi maradványainak a kegyeleti jogosultak hozzájárulása nélküli eltávolítása a sírhelyről, a hamvak vízbeszórása, és ezzel a kegyeleti jog gyakorlásának hagyományos, nyugvóhelyhez kötődő módja végleges ellehetetlenítése a kegyeleti jog súlyos sérelmét jelenti.)

A bírósági gyakorlat szerint a kegyeleti jog megsértésének nem automatikus, mérlegelést nem tűrően alkalmazható következménye a jogsértő helyzet megszüntetése. Amennyiben a jogsértő módon kialakított állapot a sérelmet szenvedett fél számára a kegyeleti jogok gyakorlását nem akadályozza, vagy jelentősen nem nehezíti meg, a jogsértő helyzet megszüntetése nem indokolt. (Pf.20063/2024/7 Győri Ítéltábla). Adott esetben ugyanis pl. a sírfelnyitás, exhumálás, áttemetés elrendelése más kegyeleti jogosultak jogait is sértheti. Nem jogsértő az urna áthelyezése egy olyan sírba, ahol a kegyeleti jogosultak számára továbbra is lehetővé válik a kegyeleti jog akadálytalan és zavartalan gyakorlása, amelyet az utazás és az esetleges szervezési kérdések (nyitvatartás) nem lehetetlenítenek el (Debreceni Ítéltábla Pf. 20.566/2018/9.) Egy másik ügyben a kegyeleti jog megsértése abban állt, hogy az alperes a peres felek szüleinek hamvait tartalmazó urnákat elvitte abból a városból és temetőből, ahol sírhelyüket még életükben megváltották, a jogsértő állapot megszüntethető volt az adott város adott temetőjébe való visszaszállítással akkor is, ha a választott sírhelyek már nem álltak rendelkezésre. (Szegedi Ítéltábla, Pf.20247/2023/4).

5.5. Síremléssel, sírjelekkel kapcsolatos kegyeleti jogsértések

A kegyeleti jog jogosultjait a síremlék-állítás, sírgondozás tekintetében is együttműködési kötelezettség terheli. Azzal is megsérthető a kegyeleti jog, ha a jogosultat kizárják a sírhely, a temetkezési kellékek és a sírkő megválasztásában való közreműködésből. (Debreceni Ítéltábla Pf. 20.620/2011/6.)

Az együttműködés elmulasztása ugyanakkor nem eredményezi a közeli hozzátartozók kegyeleti jogának megsértését akkor, ha a sírhely feletti rendelkezési

jog jogosultja által felállított síremlék méltó módon őrzi az elhunyt emlékét. (BDT2020. 4223.)

Kegyeleti jogot sért a síremlék jellegének az azt létesítő, illetve örökösei engedélye nélküli megváltoztatása (BH2002. 262.).

Ugyancsak jogsértő, ha valaki a néhai sírjára a kegyeleti jogosult által elhelyezett friss virágokat eltávolítja - mint a halott nyughelye előtti tiszteletadás jogának korlátozása. (Győri Ítéltábla Pf. 20.276/2017/5.)

5.6. A temetési szertartással kapcsolatos jogsértések

A temetési szertartás természetesen egy olyan élethelyzet, amelynek során a résztvevők különösen sérülékeny lelkiállapotban vannak, a temetési szolgáltatónak, a temetői dolgozóknak fokozott figyelemmel, érzékenységgel, kegyelettel kell eljárnia. Kegyeleti jogsértést okoz természetesen a holttest elcserélése (Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.094/2013/7). A közfelfogás szerint méltatlan körülmények között lebonyolított temetés (BH 1997. 525.), pl. az olyan, amikor a holttest állapota nem volt megfelelő nyitott koporsós ravatalozáshoz (Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.029/2016/6/II.). Más esetben a szolgáltató azzal követett el kegyeleti jogsértést, hogy a koporsót nem a megfelelő mélységben helyezte el (Tolna Megyei Bíróság 10.P.20.830/2008/12. szám). Azzal is, amikor a temetés lebonyolítását végzők a temetésen résztvevők által láthatóan ravatalozták fel a holttestet, miközben az alá becsúszott szemfedőt kirángatták. (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.414/2014/10.)⁴ Valamint azzal, hogy a szolgáltató még a gyászolók eltávolítása előtt az urna elszállítása miatt a gyászszertartáshoz nem illő gépkocsival - egy narancssárga furgonnal - ment a ravatalozóhoz. (BH2001. 471).

Nyilvánvaló volt a kegyeleti jogsértés, amikor a temetési szolgáltató alkalmazottai a temetés után újranyitották kriptát, a holttestet a betonra helyezték, a koporsót pedig kiemelték, feliratát átírták és újra értékesítették azt.⁵

A bíróságok viszont nem állapították meg a temetési szolgáltató kegyeleti jogsértését akkor, amikor a szertartásról a pap 5-8 percet késett, három koszorúban a megrendelttől eltérő színű virágok voltak, a kála virág helyett a koszorúba liliomot helyeztek, a zeneszámok között rövid szünet keletkezett, továbbá a három koszorúban lévő eltérő színű virágok miatti virágcsere a gyászolók előtt történt meg. (Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.159/2014/10.)

4 Szél, i.m.

5 <https://www.origo.hu/itthon/2015/03/kiloptak-a-halott-alol-a-koporsot-esztergomban>, (letöltve 2025.08.27) https://hvg.hu/itthon/20160531_kiloptak_a_koporsot_a_halott_alol_esztergomban, (letöltve 2025.08.27) <https://www.kemma.hu/kek-hirek-bulvar-komarom-esztergom/2016/02/siron-tuli-igazsagkereses> (letöltve 2025.08.27)

5.7. Holttest hazaszállításával kapcsolatos jogsértés

Adott esetben a biztosító sértette meg a hozzátartozók kegyeleti jogát azzal, hogy nem gondoskodott időben a holttest hazaszállításáról, ezért azt a késlekedés miatt külföldön temették el. (Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.008/2020/7.)

5.8. A nem vagyoni kártérítés mértéke

A temetkezéssel kapcsolatos kegyeleti jogsértések esetén irányadó sérelemdíj mértékére vonatkozóan a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.076/2019/8. számú ítélete részletesen összefoglalja a bírósági gyakorlatot.⁶ A perbeli esetben a kegyeleti jogsértés abban állt, hogy a jogosult hozzájárulása nélkül temettette az alperes az egyik hozzátartozóját egy kettős sírhely egyik felébe, és az ítéltábla a sérelemdíj összegét a 2014. évi betemetés esetén 200.000,- Ft-ban állapította meg.

6. A végrendeleti temetési meghagyás

Az elhunytnak az eltemetetés módjára irányuló kívánságának figyelemmel kívül hagyása okozhat a fentiek szerint egyrészt kegyeleti jogsértést. Másrészt a temetés módjára vonatkozó rendelkezés gyakori végrendeleti meghagyás⁷. Általában úgy

6 „Az összecszerűség meghatározása során az ítéltábla felhívja a hasonló alapú jogsértések esetén megítélt nem vagyoni kompenzációs összegeket. A Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.117/2006/7. számú jogerős ítélete engedély nélküli sírköltávolítás és idegen személy rátemetése - tehát a perbelinél egyértelműen súlyosabb jogsértés - miatt a sírhelyen eredetileg eltemetett két személynek a síremléket már évek óta nem gondozó gyermeke illetve unokája részére 2001. évi ár- és értékviszonyok mellett 700 000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg; a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.649/2010/2. számú jogerős ítélete a gyászír megjelentetésének elmulasztásával az elhunyt gyermeke részére a kegyeleti jog megsértésével okozott köztudomású sérelemért 2008. évi értékviszonyok szerint 300 000 forint nem vagyoni kártérítést talált indokoltnak; a Debreceni Ítéltábla az édesanyjának a temetésén való részvételében megakadályozott érintett részére 2014. évi értékviszonyok alapján 200 000 forint nem vagyoni kártérítés megítélését találta alkalmazandónak. Indokolt felhívni a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 2008. április 28-i ülésén megvitatott, az elhunyt emlékéhez fűződő jogok a személyhez fűződő jogok rendszerében című előterjesztését, amely rögzítette, hogy a kegyeleti jog megsértése miatt megítélhető nem vagyoni kártérítés összegét a bírói gyakorlat általában 200 000 - 600 000 forint között határozza meg (<<http://fovarosiuletotabla.birosag.hu/20130530/polgari-kollegium>>).”

7 A Ptk. 7:33. § (1) szerint olyan meghagyás teljesítését, amelynek követelésére a végrendelet senkit nem jogosít, a végrendeleti végrehajtó és a hagyatékban részesülő többi személy igényelheti. (2) Kétség esetén a meghagyás az örökös terheli.(3) Ha feltehető, hogy az örökhagyó a részesítést a meghagyás teljesítéséhez kívánta kötni, a meghagyással terhelt a részesítést a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kiadni köteles, ha a meghagyást nem teljesíti, vagy annak teljesítése neki felróható okból válik lehetetlenné. A részesítés kiadását a végrendeleti végrehajtó és a hagyatékban részesülő többi személy igényelheti. A kiadott vagyontárgy értékét a meghagyás teljesítésére kell fordítani

megfogalmazva, hogy az örökgyó meghagyja végrendeleti örökösének, hogy halála esetén hamvasztással vagy koporsósan, gyakran meghatározott helyre vagy személy mellé temettesse el. Vagy csupán úgy, hogy meghagyja, hogy halála esetén gondoskodjon illó eltemtetéséről. Ennek teljesítését követelni lehet, és ha feltételezhető hogy a juttatást az örökgyó a meghagyás teljesítéséhez akarta kötni, az örökös/hagyományos elveszítheti a juttatást, amennyiben nem teljesíti azt.

7. Temetési költség mint hagyatéki teher és mint vagyoni kár

A temetési költség, és az abból eredő igény érvényesítése két jellemző módon merül fel a polgári jogban: mint hagyatéki teher, és mint vagyoni kár, a hozzátartozó halála miatti kártérítés esetén. Fogalmi körét a bírói gyakorlat dolgozta ki, előbbi esetében jóval szűkebben, utóbbi esetben tágabban határozva meg az elismert költségeket. Ennek oka a hogy a Ptk. öröklési könyve, illetve a tartási szerződésre vonatkozó szabály is “az illó eltemetés költségeiről” rendelkezik. A kártérítési jogban viszont a teljes reparáció elvét követve a bíróságok a költségek körébe vonják az összes olyan tényleges, arányos, igazolt költséget, amely a kártérítésre jogosultnál az elhunyt eltemtetése kapcsán felmerültek.

A Ptk. 7:94. § (1) bekezdése a hagyatéki tartozások között elsőként nevezi meg az örökgyó illó eltemetésének költségei, amely a kielégítési sorrendben az első. A bírói gyakorlat szerint hagyatéki tartozásként általában a sírhely megváltás, a helyben szokásos temetési szertartás, a síremlék, a halotti tor és a gyász hirdetés, fotózás költsége számolható el temetési költségként. Síremlék költsége átlagosnak nevezhető mértékig, tehát pl. adott esetben a gránit síremléket a bíróság már túl drágának találta. (“A bíróság szerint a gránitból készült síremlék a legdrágább, ami meghaladja a helyben szokásos temetés költségét” Kúria Pfv.20203/2010/7). Ha más személy temetkezési helyéül is szolgál a sírhely a síremlék költségének csak az arányos része számolható el (BH 1990.300. BH 1996.367.) Még korlátozottabb az elszámolás lehetősége, a síremlék állításáról az örökösök előzetes megkérdezése nélkül olyan hozzátartozó dönt, aki maga nem örökös, ilyenkor a bíróság csak a szokásos méretű és minőségű síremlék állításának költségeit és csak olyan mértékben engedi felszámítani amilyen mértékben azok az örökgyó emlékének megőrzését szolgálják (Bírósági Határozatok 1996/367.). Nem vonja a bíróság e körbe a gyászruha költségét (Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.130/2013/3. “Az ítéltábla álláspontja szerint a gyászruha nem az örökgyó eltemtetésével, hanem a gyászoló saját igénye szerinti illó megjelenésével felmerülő költség, ezért az hagyatéki teherként nem számítható fel.”

Nem vagyoni kárként viszont akár egy kripta is elszámolható lehet (Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.693/2009/3.: „Mivel a felperes egyetlen fiát veszítette el, a gyász nagysága miatt a kriptaépítés és síremlékállítás 858.892 forintos költségét nem lehet túlzottnak tekinteni.”) Figyelembe vette a bíróság adott esetben a kriptaásás költségét is. (Debreceni Ítéltábla Pf.20249/2009/7). A sírbolthely 100 évre történő megváltási költségét viszont eltúlzottnak tartotta és csak 25 évnit vett figyelembe (Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.564/2012/4.) Ugyancsak ebben az ügyben a 62 db számlával igazolt temetési koszorúból csak a felperesek 3 db saját hozzátartozói koszorúját, viszont a fényképek mellett a videofelvétel és a telefonhasználat költségét is engedte elszámolni. Gyászruhát 50%-os mértékig vesznek a bíróságok költségként figyelembe, mivel azok más alkalommal is hordhatók. Indokoltnak tartja az ítélkezési gyakorlat a temetésre történő utazás költségének megtérítését. Az elhunyt ruházatát, amelyben eltemetik, az utóbbi, a 2012. évi ügyben 40.000,- Ft értékig számolhatta el az felperes. Más esetben a síremlék költségéből a 1999-2000-es ár- és értékviszonyok alapján 500.000,- Ft, a temetés költségéből halotti torral együtt szintén 500.000,- Ft erejéig kötelezte megfizetni az alperest.

Az ítélkezési gyakorlatban is előforduló kérdéseket vet fel, amikor a gyászoló család olyan nemzeti, etnikai, kulturális stb. csoportba tartozik, ahol a temetésnek kiemelt jelentősége van és nagy ünnepélyességgel bonyolítják le. Kínai nemzetiségű elhunyt esetében tekintetbe vette a bíróság, hogy két egyenként százfős halotti tor az adott kultúrában szokásosnak számít. (Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.564/2012/4.) A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a 9.P.20.982/2007/29. számú ügyben bölcsész romanológus szakértő véleményét is figyelembe vette, amikor az oláh cigány etnikumhoz tartozó gyászoló család közösségének szokásait vizsgálta.⁸

Adott esetben temetési költségek között érvényesíthette felperes a balesetben elhunyt nő esküvői ruhájának költségét, amelyben eltemették, mivel halálakor menyasszony volt. De nem tehetette meg ugyanezt a vőlegény által ajándékba adott gyémántgyűrűvel. (Fővárosi Törvényszék P.24023/2014/99).

8. A temetési költségek viselése

Azt, hogy ki az elhunyt temetésére (közigazgatásilag) kötelezett, el kell határolni attól a kérdéstől, hogy kit terhel a temetési költsége. A gyakorlati tartozásokért az

8 Ennek alapján egyebek közt költségként elszámolni engedte 12, az elhunyttal halálakor közös háztartásban élő családtag koszorúinak és gyászruhájának, az egy hétig tartó virrasztáson 250-300 fő, a halotti toron 280 fő résztvevő ellátásának számlával igazolt költségét, a kripta és síremlék készítés igazoltan felmerült 657.000,- Ft költségének (2004. év) arányos részét.

örökös felel, ezek közül is saját vagyonával csak a hagyatéki költségekért és a hagyatéki eljárás költségeiért. (Ptk. 7:96. § (3) bek.) A temetési költség nem tartozik ezen költségek közé: lásd Ptk. 7:94. § (1) bek a) és b) pontja. Az örökös tehát csak akkor viseli a temetés költségét, ha örököl, főszabály szerint a hagyatéka tárgyaival és azok hasznaival. Viszont a temetésre kötelezett akkor is köteles eltemettetni az elhunytat, ha nem örököl vagy a temetési költségnél kevesebbet örököl vagy nincs is hagyatéka.⁹ „.....amennyiben a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény 20. §-a szerint az örökös nem eltemettetésre kötelezett egyben, hanem őt az eltemettetésre kötelezettek sorrendjében más megelőzi, akkor az eltemettetésre a jogszabály szerint az arra köteles személy kötelezett, az örökös pedig nem köteles neki a temetési költségeket megtéríteni, ha arra a hagyatéki vagyonban nincs fedezet, adott esetben egyáltalán nincs hagyatéki vagyon.¹⁰ Ha viszont van fedezet, akkor meg kell térítenie az örökösnek a temetési költségeket. A temetőkről és a temetkezési tevékenységről szóló rendeletben felállított sorrend nem érinti az örökösöknek az illő eltemetés költségeinek viselésére vonatkozó kötelezettségét [régi Ptk. 677. § (1) bek. a) pont, 10/1970. (IV. 17.) ÉVM-EüM r. 11. §]. (BH 1996.367. I.)

A szerződéses kötelezettségről fentebb már volt szó, ha szerződésből fakadóan viseli valaki a temetési költséget, akkor az nem is hagyatéki teher. „Bűncselekmény következtében meghalt személy eltemetésével, a síremlék emelésével és a gyászszertartással felmerült költség olyan kár, amelynek megtérítésére azt a személyt kell kötelezni, aki az örökhagyó halálát okozta. Az ilyen költségek viselésére tehát az örökös elsődlegesen nem kötelezhető.”¹¹

9 A szükségképpen örökös Magyar Állam képviselőjében eljáró MVH Zrt. hagyatéki hitelezői igényekről szóló tájékoztatója a temetési költség megtérítését szigorú feltételekhez köti – amelyre vonatkozóan nem állapít meg enyhébb szabályokat. „A kifizetés további feltétele, hogy a hagyatéki pénzeszköz beszedésre kerüljön és / vagy az egyéb hagyatéki vagyon értékesítését követően a vételár a vagyonelem felett a Magyar Állam tulajdonosi jogait gyakorló szervezet részére megfizetésre kerüljön. Az MVH Zrt.-nek nincs lehetősége a hagyatéki hitelezői igény kielégítése érdekében a követelés más forrásból történő megelőlegezésére, a hagyatéki hitelezői igények kielégítésére kizárólag az érintett hagyatéka tárgyai és abban származó bevételek szolgálhatnak. A hagyatéka tárgyat képező vagyontárgy (jellemzően) ingatlan értékesítését az MVH Zrt. vagy a Magyar Állam nevében a vagyonelemek értékesítését tekintetében a vonatkozó jogszabályi előírások alapján eljáró más tulajdonosi joggyakorló szervezet (az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földalap előtti tulajdonosi joggyakorlással összefüggő feladatokat ellátó szervezet) az állami vagyon értékesítésére vonatkozó jogszabályi rendelkezések feltételrendszere szerint, az adott vagyonelem egyedi sajátosságaira is figyelemmel végezheti. Szükséges számolni azzal, hogy amennyiben valamely vagyonelem olyan teherrel (elsősorban az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett zálogjoggal vagy végrehajtási joggal) érintett, amely az adott hagyatéki vagyontárgy MVH Zrt. (vagy más tulajdonosi joggyakorló szervezet által történő) értékesítését (értékesítésre meghirdetését) nem teszi lehetővé, vagy az értékesítés egyéb okból akadályba ütközik továbbá az értékesítéstől – a vagyonelem állapotára, elhelyezkedésére, terheltségére, egyéb okra tekintettel – érdemi eredmény nem várható, úgy az MVH Zrt. a hagyatéki vagyontárgy értékesítését nem köteles megkísérelni vagy egyébként más vagyonelemek értékesítéséhez képest előbbre sorolni.” Egy (pl. zálogjogokkal) túlterhelt hagyatéka esetében az örökhagyót eltemettető hozzátartozó a fentiek alapján nem bízhat abban, hogy a hagyatéka visszautasításával megszabadulhat a temetési költség viselésének terhéből.

10 *Anka Tibor*, Öröklési jog - Hagyatéki eljárás (ORAC Kiadó, 2023, a Hetv. 6.§-hoz írt kommentárban.

11 *Visegrádi Ágnes*, Az örökös felelőssége a hagyatéki tartozásokért. Magyar Jog. 2015. 7–8. szám 428. o.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. 48. § (3) bekezdése meghatározza a köztemetés költségeinek utólagos megtérítésével kapcsolatosan irányadó eljárást. A temettető önkormányzat számára két lehetőség van: vagy bejelenti a költségeket hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél, vagy közigazgatási úton kötelezi az eltemettetésre köteles személyt a köztemetés költségeinek megtérítésére. A törvény szövege nem ír elő sorrendiséget. Az alapvető jogok biztosa az AJB-2905/2020. számú jelentésében a köztemetés költségeinek visszatérítéséről azonban aláhúzta, az örökös személyét kétséget kizáróan tisztázni kell, mert az örökös az, aki a temetés költségeit jogszabályból következően viselni köteles. Mindenesetre célszerű, hogy a hagyatéki eljárás megelőzze a hatósági kötelezést, hogy neholgy olyasvalakit kötelezzon az önkormányzat a köztemetés költségeinek megtérítésére, aki a hagyatéki terhekért nem is felel. A gyakorlatban az önkormányzatok jellemzően bejelentik a hagyatéki eljárásban a köztemetés költségét teherként. A települési önkormányzat a rendeletében szabályozottak szerint a megtérítési kötelezettség alól részben vagy egészben különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén, kérelemre mentesítheti az eltemettetésre köteles személyt. Az önkormányzati rendeletek általában meghatározzák, hogy a köztemetésről helyben szokásos legolcsóbb temetés formájában, hamvasztással kell gondoskodni. Ha a köztemetés kérelem alapján történik, a kérelemben nyilatkoztatják a kérelmezőt a hamvasztáshoz való hozzájárulásról. Amennyiben nincs, vagy nem lelhető fel hozzátartozó a köztemetés azonban koporsós formában történik, a Temtv. alapján.¹²

A közigazgatási eljárásban azt kötelezik a köztemetés költségeinek viselésére, aki a II. részben kifejtettek szerint az elhunyt eltemettetésére köteles. Tehát, ha szerződésben nem vállalta az eltemettetést senki, végrendelet sem kötelez arra mást, nincs együttélő házastárs vagy élettárs, akkor azt a közeli hozzátartozót, aki a törvényes öröklés rendje szerint örökölhette az elhunyt után. Ha a törvényes örökös azért esett ki az öröklésből, mert visszautasította a hagyatékot, ezért a Ptk. szerint a hagyatéki tartozásokért nem felel, de kötelezték a köztemetés költségének viselésére, vagy maga fizette a temetést, igényelheti attól, aki a visszautasítás folytán örököl (pl. a szükségképpeni örökös Magyar Államtól) a hagyatékkal fedezett költség rész megtérítését.

Előfordulnak olyan esetek is, amikor kétszeresen kell temetési költséget fizetni, például mivel az elhunyt azonosítása vagy temetésre kötelezett hiányában először köztemetésre kerül sor. Majd a későbbiekben az azonosítás sikeres lesz, a temetésre kötelezett megkerül, pl. értesül a köztemetésről, és az elhunytat

12 19. § (4) Ha a temetésről több személy gondoskodik és közöttük az eltemetés módja tekintetében nincs megegyezés, a temetés csak elhamvasztás nélkül történhet.

exhumáltatja, a saját (pl. családi) sírba újratemeteti. A kétszeres eltemetéséből eredő kárt a bíróság megállapította egy olyan esetben, amikor a rendőrség elmulasztott az eltűnt személy és az ismeretlen holttest azonosításához elengedhetetlen, a pontos és minden adatra kiterjedő személyleírás, ruházat, különös ismertetőjegyek rögzítését (Fővárosi Ítéltábla Pf.21030/2016/9.)

A bíróság egy másik ügyben megállapította a jogsértést és a vagyoni és nem vagyoni károkozást amiatt, hogy az alperes közigazgatási szerv (jegyző) közigazgatási jogkörében eljárva az elhunyt családi állapotára nézve téves adatot szolgáltatott, és ezért a felperes hozzátartozó nem tudott időben intézkedni a temetés ügyében (Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.140/2009/3.).

9. Nemzetközi kitekintés: a temetési költségek viselése néhány külföldi jogban

A hagyatéki eljárásban nemritkán fordul elő, hogy a közjegyzőnek külföldi jogot kell alkalmazni. A német polgári kódex igen részletesen szabályozza a temetési költség viselésének kérdését. Lényege röviden, hogy az általában az örökösöket terheli (BGB § 1968). Ha az örököstől nem hajtható be, az eltartásra köteles helyállni érte, aki az örököstől megtérítést követelhet. A költség hagyatéki teher, ha az örökös a hagyatékot visszautasítja, nem köteles azt viselni. A temetés módját tekintve annak megfelelő, „illő” jellege az örökhagyó (és nem az örökös) életkörülményeihez igazodik. A német jogban is közjogi szabályok rendezik, hogy ki köteles a temetésről gondoskodni. Azonban íratlan, szokáson alapuló magánjogi szabályai vannak annak, hogy ki, és hogyan jogosult az elhunyt eltemetéséről rendelkezni (Totenfürsorgerecht).¹³

Az osztrák ABGB szerint a helyben szokásos, az elhunyt élet- és vagyoni körülményeihez illő eltemetésének költségei elsősorban a hagyatékot terhelik, a hagyaték elfogadása után pedig az elfogadó nyilatkozat tartalma szerint az örököst. Ha a temetés megrendelője nem fizeti ki a temetési költséget, a szolgáltató a hagyatékkal szemben közvetlenül is követelhet megtérítést.¹⁴ Az eltartásra kötelezetteknek szubszidiárius felelőssége van.¹⁵

Angliában a common law értelmében az elhunyt halála utáni „személyes képviselője” (personal representatives”) köteles annak rendelkezése szerint eljárni az

13 *Sybill Kessal-Wulff* (szerk.), Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch C.H. Beck. 2017. 371-373. o.

14 *Rudolf Welser*, Der Erbrechtskommentar. Manz'sche verlags- und universitäts-buchhandlung, Wien 2019. 48-51. o.

15 *Georg Schwimman-Michael Kodek*, ABGB Praxiskommentar. LexisNexis. 45-36. o.

elhunyt földi maradványaival. Jogosult birtokot szerezni a holttest fölött. Ha az elhunyt képviselői nem tudnak megegyezni a temetés módjában, bírósághoz fordulhatnak. Általában az ésszerű temetési költség térítendő meg a hagyatékából, ennek mértékére nézve vannak precedensek. Az ésszerűség függhet a hagyaték nagyságától, pl. negatív („insolvent”) hagyaték esetén általában csak a szükséges mértéket tekintik ésszerűnek. A szükséges mérték az elhunyt életkörülményeihez igazodik.¹⁶ Az angolszász jogrendszerekben jellemző, hogy az örökgyógy végrendeletben végrendeleti végrehajtóra (executor of will) bízva a temetésének megszervezését, és neki, mint személyes képviselőjének a hagyatéki vagyon kezelőjeként az egyik legfontosabb feladata, hogy valamennyi hagyatéki tartozást elégítsen ki a hagyatéki vagyon terhére, ideértve az örökgyógy eltemettetésével kapcsolatos költségeket is.¹⁷

A francia Code Civil 806. cikk szerint „Az örökséget visszautasító fél nem felel az örökléssel kapcsolatos adósságokért és terhekért. Azonban vagyoni helyzetének megfelelő mértékében köteles megfizetni a felmenője vagy leszármazója a temetési költségeit, ha annak hagyatékáról lemond.” Amennyiben hagyaték nem fedezné a temetési költségeket, akkor az örökösöknek kell azt megfizetni. Ha több örökös van, és egyikük rendezte a temetési költségeket, megtérítési igénye lehet az örökösökkel szemben erre nézve, ezt az igényét bíróság előtt érvényesítheti.¹⁸

10. A temetési/ kegyeleti szerződés

A temetési törvény nem szól a temetési szerződésről, azt a gyakorlat formálja. A szerződő fél saját eltemettetésére vagy máséra, utóbbi életében vagy annak halála után is szerződést köthet közvetlenül a temetési szolgáltatóval vagy más személlyel, aki majd a temetési szolgáltatót vesz igénybe. A szolgáltatók a szerződést általában megbízási szerződésként szerkesztik meg. A törvény nem írja elő a kötelező írásba foglalást, de a számla részletes, tételes tartalmát igen. Temetkezési szolgáltatási tevékenységet csak temetési törvény szerinti feltételekkel, engedéllyel rendelkező temetési szolgáltató láthat el. Egy speciális polgári jogi szabály van a törvényben: A temetkezési szolgáltató a szolgáltatásoknál a szerződéstől történő

16 *Brian Sloan*, Borkowski's Law of Succession. Oxford University Press. 2017. 3. kiad. 370f. o.

17 *Lesley King - Keith Biggs - Peter Gausden*, A practitioner's guide to wills. Wildy, Simmons at Hill Publishing. 2010. 3. kiad. 105ff. o., *Lynn Dennis Wardle - William C. Duncan - Laurence C. Nolan*, Family and succession law in the USA. Wolters Kluwer. 2016. 3. kiad. 1221 ff. o.

18 *Sylvie Dibos-Lacroux*, Successions. Le guide pratique. 2014, 15e édition, Prat éditions, p. 129-130. o. Köszönet a MOKK Jogi Intézet vezetőjének dr. Szöcs Tibornak, és munkatársainak, dr. Balogh Tamásnak és dr. Gömbös-Pamper Zsoltnak a fejzethez kapcsolódó forráskutatásában nyújtott segítségéért.

elállás vagy a szerződés felbontása esetére az eltemettetésre kötelezett személy részére foglalót, kötbért vagy egyéb szerződési biztosítékot nem köthet ki.

A szerződést el kell határolni a temetkezési előtakarékosági szerződéstől, amelyet egyes temetési szolgáltatóknál lehet megkötni.¹⁹

11. A temetési/temetkezési/kegyeleti biztosítás

Egy másik különös magánjogi szerződéstípus a temetéssel összefüggésben a temetési biztosítás, amelyet szintén gyakorlat alakít. Ezekben a konstrukciókban a biztosított életkora általában behatárolt, pl. 40 és 80 év közötti, előzetes orvosi vizsgálathoz a szerződést nem kötik. Megkötheti a biztosított saját magára vagy akár egy hozzátartozója számára is. Sokszor az életbiztosítás egy típusaként utalnak rá a biztosítók. Gyakori kedvezmény, hogy magas életkor elérése után, pl. 85 éves kortól nem kell díjat fizetni, de a biztosítási védelem fennmarad. A biztosítási összeget általában a magánszemély kedvezményezett részére fizetik ki, de olyan típus is létezik, ahogy a kiválasztott kegyeleti szolgáltató megszervezi és lebonyolítja a temetést a szerződésben megjelölt helyen és módon.

A biztosítás létezik csoportos formában is.²⁰

A temetési biztosítás nem azonos az elhunyt által még életében kötött temetési/kegyeleti szerződéssel, de a fentiek szerint a kettő össze is kapcsolódhat. Ilyenkor a biztosítási szerződés elsődleges haláleseti kedvezményezettjeként a temetési szolgáltatót jelölik meg.

12. Összefoglalás

A temetéssel kapcsolatos polgári jogi jogviszonyok különlegesek, mivel erősen áthatja őket a személyiségi jogok részét képező kegyeleti jog, erősen meghatározzák a társadalmi szokások. A jogalkalmazónak ezenkívül a jogviszony tárgya miatt, az emberek fokozott érzékenysége is figyelemmel kell lenni. A sírhelyhasználati jog ezenkívül az annak tárgyát képező dolog sajátyszerű, forgalomképtelen jellege miatt is egyedi vonásokkal rendelkezik. A temetéssel kapcsolatos polgári jogi igények igen sokszínűek, gazdag ítélkezési gyakorlattal. Az érintett

¹⁹ <https://www.temetopecs.hu/elotakarekossag> (letöltve 2025.08.27.)

²⁰ *Kosza Yvette*, A temetkezés egyes piaci kérdései – különös tekintettel a temetkezési biztosításokra. In: *Kosza Yvette (szerk)*, A temetkezéssel kapcsolatos szabályozás: tudományos konferencia (Budapest, 2004. március 19.) Károli Gáspár Református Egyetem Állam és Jogtudományi Kar, 2005. 83. o.

életviszonyok, a temetési szokások, a társadalmi értékrend, erkölcs, vallásgyakorlás változása miatt átalakulóban vannak. A jogviták gyakran abból adódnak, hogy a temetési szolgáltatók nincsenek kellően tekintettel a hozzátartozók érzékenységére, gyászára, illetve egyes hozzátartozók a többi hozzátartozóéra. Az eltemettetés kötelezettsége és a temetési költségek viselésének kötelezettsége közötti kapcsolat meglehetősen bonyolult, gyakorlati alkalmazása szintén problémákat eredményez. A temetkezésre vonatkozóan a joggyakorlat sajátos, jól körülírható Ptk.-n kívüli szerződéstípusokat fejlesztett ki.